

Vojin Dajović

Rođen je 25. septembra 1914. godine u Nikšiću.

Osnovnu školu i gimnaziju završio je u rodnom gradu. Godine 1934. upisao se na Filozofski fakultet u Beogradu, Grupa za teorijsku matematiku. Kao apsolvant matematike nastavio je da studira na Grupi za fizičku hemiju istog fakulteta. Zbog II svetskog rata je prekinuo studije i nastavio ih 1945. godine. Diplomirao je na Matematičkoj grupi 1946. godine. Doktorsku disertaciju *Egzistencija graničnih vrednosti nekih klasa analitičkih funkcija* odbranio je 12.06.1956. godine na Prirodno-matematičkom fakultetu Univerziteta u Beogradu. Radna biografija V. Dajovića započinje u Nikšiću, gde je posle oslobođenja radio kraće vreme kao nastavnik gimnazije. Od 01. 10. 1945. godine radio je kao referent za prosvetu Ministarstva za Crnu Goru Savezne vlade. U zvanju asistenta za matematiku Filozofskog fakulteta Univerziteta u Beogradu radio je od 01.01.1947. godine do formiranja Prirodno-matematičkog fakulteta 1948. godine. Dalji radni vek proveo je na Prirodno-matematičkom fakultetu u Beogradu, u zvanju asistenta do 1949. godine, u zvanju predavača od 1949. do 1958. godine, u zvanju docenta od 1958. do 1963. godine, u zvanju vanrednog profesora od 1963. do 1973. godine i u zvanju redovnog profesora od 1973. do odlaska u penziju 1980. godine. Na predlog Saveznog sekretarijata za prosvetu upućen je, preko UNESCO-a, 1958. godine u Sovjetski Savez, sa ciljem da, na nekoliko najvećih univerziteta (Moskva, Lenjingrad, Kijev, Harkov) prouči organizaciju poslediplomskih studija (aspiranture) i naučnog rada u oblasti matematike i njenih primena. Iscrpan elaborat-studija (160 str.) o ovoj problematici poslužio je kao osnova za uvođenje poslediplomskih studija u Jugoslaviji. Tokom školske 1963/64. godine bio je na desetomesečnom naučnom usavršavanju na Mehaničko-matematičkom fakultetu Moskovskog državnog univerziteta "Lomonosov". Tom prilikom se pored istraživanja u oblasti kompleksne analize bavio i istraživanjima u oblasti računarskih nauka. Po povratku u Beograd držao je prvi kurs iz predmeta *Programiranje*, inicirajući na taj način dalji razvoj računarstva u nas i formiranje računarskog smera na Institutu za matematiku PMF-a u Beogradu. Naučni radovi dr Vojina Dajovića odnose se na oblast teorije funkcija kompleksne promenljive, kojoj pripadaju njegova doktorska disertacija i svi naučni radovi, objavljeni u naučnim časopisima ili saopšteni na međunarodnim i domaćim naučnim skupovima. U okvirima ove teorije bavio se pitanjima postojanja graničnih vrednosti nekih klasa analitičkih funkcija duž granice njihovog domena, prostorima H^p i B^p (Hardija i Bergmana), Adamarovim proizvodima (rezultantama) funkcija iz pomenutih klasa, tipično realnim funkcijama i njihovim graničnim osobinama, ali i pitanjima razvitka teorije analitičkih funkcija i doprinosima jugoslovenskih matematičara (J. Plemelja i M. Petrovića) toj teoriji. Bez pretenzija da smo uspeli formirati reprezentativan izbor, navodimo nekoliko naslova publikovanih radova i naučnih saopštenja; to je deo bibliografije naučnih radova, koja sadrži 46 naslova (28 radova štampanih u naučnim časopisima).

1. *O egzistenciji graničnih vrednosti na rubu jediničnog kruga rezultante dveju klasa funkcija.* - Vesnik Društva matematičara i fizičara NR Srbije, Beograd, 1951, knj. III, 3-4, str. 51-55.
2. *Quelques theoremes sur l'existence des valeurs limites de la resultante des certaines classes de fonction analytiques.* - Comptes Rendus de l'Academie des Sciences, Paris, 1956, t.242, p.2087-2090.
3. *Sur l'existence des valeurs limites de la resultante des fonctions appartenant a la class $H_\delta (\delta > 1)$.* - Vesnik Društva matematičara i fizičara NR Srbije, Beograd, 1956, knj. VIII, 1-2, str. 23-28.
4. *Le proprieta delle funzioni tipicamente reali.* -Atti del VI Congresso della Unione Matematica Italiana, Roma, 1960, p.291-293.
5. *Sur l'existence des valeurs limites de la resultante d'une fonction minimale de classe $H_\delta (\delta > 1)$ et d'une fonction de meme classe $H_{\delta_1} (\delta_1 > 1)$.* - Publications de l'Institut Mathematique, Belgrade, 1963, t.2 (16), p.109-113. (Saopšteno na ICM, Stocholm, 1962)
6. *Teoreme inverzne teoremi o Hadamard-ovom proizvodu.* - Matematički vesnik, Beograd, 1968, knj. 4 (19), sv.1, str. 61-66. (Saopšteno na ICM, Moskva, 1966.)
7. *O Razvitku teorije analitičkih funkcija i radu Mihaila Petrovića u toj oblasti matematike.* Matematički vesnik, Beograd, 1968, knj. 5(20), sv. 4, str. 409-418.
8. *Sur une inversion du theoreme du produit d'Hadamard.* -Mathematica Balkanica, Beograd, 1973, t.3, p.53-56.
9. *Sur l'existence des valeurs limites du produit d'Hadamard $f(z) \odot g(z)$, $f(z) \in B^p$, $0 < p < 1$, $g(z) \in A$* - Matematički vesnik, Beograd, 1976, knj.13 (28), sv.2, str. 389- 392.
10. *Le produit d'Hadamard d'une fonction reelle typique et d'une fonction a partie reelle positive.* Matematički vesnik, Beograd, 1988, knj.40, sv.3-4, str. 205-208. (Saopšteno na III International Symposium on Complex Analysis and Applications, Herceg- Novi, 1988.)

Naučni radovi V. Dajovića naišli su na odjek u naučnoj javnosti. Tako je američki matematičar R. Whiterman u radu *A converse form of Daiovitsh's theorem*, Duke Math. Journal, 1964, dokazao teoremu inverznu Dajovićevoj teoremi iz rada, navedenom pod 3. Sovjetski matematičari V. I. Gorbajčuk i V. M. Kuzlin u radu *O nekotoryh svoistvah adamarovskih kompozicii regularnyh v krugue funkcii*, Ukr.mat.žur. No 1, 1975, uopštili su rezultat Whiterman-a. U monografiji A. Eloohwater-a, posvećenju razvoju analitičkih funkcija, citirano je sedam radova V. Dajovića. Značajan segment naučnih aktivnosti V. Dajovića svakako je njegov doprinos razvoju naučnog podmlatka u oblasti teorije funkcija kompleksne promenljive. Pod njegovim neposrednim rukovodstvom odbranjeno je 13 magistarskih i 10 doktorskih disertacija iz te oblasti. Inicirao je formiranje Naučne sekcije Društva matematičara Srbije i održavanje internacionalnih simpozijuma iz kompleksne analize i njenih primena. Svojim aktivnostima značajno je doprineo da se u Beogradu formira i afirmiše veliki broj istraživača u oblasti teorije funkcija, tako da se danas može govoriti o beogradskoj školi teorije funkcija.

Nastavna delatnost V. Dajovića obuhvata širok spektar predmeta. Držao je predavanja iz Teorije funkcija kompleksne promenljive, Analize I, Analize II, Matematike I i Matematike II na Prirodno-matematičkom fakultetu u Beogradu, Teorije funkcija kompleksne promenljive na Filozofskom fakultetu u Nišu i Prirodno-matematičkom fakultetu u Podgorici, a na Građevinskom fakultetu u Beogradu, za studente poslediplomskih studija, iz Teorije funkcija kompleksne promenljive s primenama i iz Teorije funkcija kompleksne promenljive i specijalnih funkcija. Nastojao je da obezbedi

udžbenički materijal za svoje studente. Pomenimo samo autorizovana skripta *Uvod u teoriju funkcija kompleksne promenljive* - predavanja na Prirodno-matematičkom fakultetu, Beograd, 1966, str. 1-184 i udžbenike *Teorija funkcija kompleksne promenljive sa primenama*, Izdavačko-informativni centar studenata, Beograd, 1977, str. IV+460 i *Elementi teorije funkcija kompleksne promenljive*, Građevinski fakultet, Beograd, 1966, str. II+160.

Kao veliki poštovalac i poznavalac literature, preveo je sa nemačkog značajno dvotomno delo (udžbenik) R. Couranta *Kurs diferencijalnog i integralnog računa I*, Naučna knjiga, Beograd 1951, str. XVI+416, *Kurs diferencijalnog i integralnog računa II*, Naučna knjiga, Beograd 1952, str. VIII+434. Ovaj prevod je u značajnoj meri doprineo upotpunjavanju i obogaćivanju udžbeničke literature u nas.

Veoma značajna oblast delovanja V. Dajovića je njegova aktivnost u Društvu matematičara Srbije i Savezu društava matematičara, fizičara i astronoma Jugoslavije. Već kao student matematike on se, sredinom tridesetih godina, aktivno uključio u rad Udruženja studenata matematike i bio jedan od njegovih najaktivnijih članova. Na inicijativu grupe matematičara i fizičara, među kojima je pokretač i nesumnjivo bio upravo V. Dajović, novembra 1947. godine je formiran Inicijativni odbor za osnivanje Društva matematičara i fizičara Srbije. Društvo je osnovano u januaru 1948. godine, a on je u njemu bio pokretač i nosilac brojnih i raznovrsnih aktivnosti. Već krajem 1948. godine je uz njegovo svesrdno angažovanje, počeo da izlazi naučni časopis *Vesnik Društva matematičara i fizičara Srbije*, koji je kasnije prerastao u *Matematički vesnik*. Inicirao je formiranje Naučne sekcije Društva, organizovanje niza stručnih predavanja i ciklusa predavanja, republičkih seminara o nastavi matematike.

Vojin Dajović je bio sekretar i najaktivniji član inicijativnog odbora za organizovanje I kongresa matematičara i fizičara Jugoslavije, 1949. godine na Bledu, kada je održana i osnivačka skupština Saveza društava matematičara i fizičara Jugoslavije. U Savezu je on, nezavisno od funkcije koju je obavljao (generalni sekretar u više mandata, predsednik Saveza) bio inicijator i nosilac brojnih i raznovrsnih aktivnosti. Pokrenuo je izdavanje časopisa *Nastava matematike*, inicirao je održavanje i organizovao brojne naučne i stručne skupove; pomenimo neke od njih:

- Međunarodni simpozijum *O koordinaciji nastave matematike i fizike*;
- Internacionalni simpozijum o diferencijalnim jednačinama;
- Međunarodni simpozijum o numeričkoj matematici;
- Tri internacionalna simpozijuma *Kompleksna analiza i primene*.

Svi ovi simpozijumi su realizovani uz zapaženo učešće brojnih, istaknutih naučnika iz oblasti odnosno problematike iz celog sveta. Bio je angažovan i uporan borac za široku afirmaciju matematike. U tom cilju je 1962. godine napisao opsežnu studiju *Uloga i značaj matematike. Nastava matematike u Jugoslaviji* - Bilten Saveznog saveta za naučni rad, Beograd 1962, 3, str. 79-113. Iz ove studije je proistekla *Preporuka Odbora za prosvetu i kulturu SIV-a o merama za unapređenje matematičkog obrazovanja*, koja je predstavljala značajan podsticaj za razvoj nastave matematike i unapređenje i popularizaciju matematike, utičući na njen status u obrazovnom sistemu i društvu u celini. Prilikom boravka u Moskvi V. Dajović je posebnu pažnju posvetio upoznavanju s organizovanim formama rada u oblasti matematike, namenjenim obdarenim mladim matematičarima, identifikaciji takvih učenika i njihovom negovanju. U vezi s ovom problematikom pokrenuo je sistem aktivnosti van redovne nastave, koje su kao svoje završne manifestacije imale razvijen ciklus takmičenja. Takvim učenicima namenjeni su i pisani *Materijali za mlade matematičare*

Društva matematičara Srbije i časopis *Matematički list za učenike osnovne škole* koji je 1966. godine pokrenut na inicijativu V. Dajovića.

U okviru ovih aktivnosti je i njegova inicijativa za osnivanje Matematičke gimnazije u Beogradu i rad na realizaciji te ideje. Ta je škola, od svog osnivanja 1966. godine, centar za negovanje obdarenih mladih matematičara i pravi rasadnik naučnog podmlatka u oblasti matematike i njoj bliskih nauka. Vojin Dajović je bio njen prvi profesor (tokom prve tri godine rada), a i nadalje je poklanjao punu pažnju njenom radu i afirmaciji. Pažljivo je pratio napredovanje svršenih učenika Matematičke gimnazije i pomagao im u daljem naučnom razvoju. Mnogi od njih su već afirmisani naučnici, profesori univerziteta, nosioci daljih aktivnosti u oblasti matematike.

Pored učestvovanja u pomenutim vidovima rada s obdarenom omladinom, V. Dajović je aktivno učestvovao i u mnogim vidovima rada na unapređivanju nastavnog procesa u oblasti matematike duž cele vertikale. Kao angažovani član mnogih komisija i stručnih tela i autor više udžbenika za učenike srednjih škola, dao je svoj doprinos realizaciji nastave matematike u osnovnoj i srednjim školama.

I porodica prof. Dajovića je bila posvećena matematici. Njegova supruga dr Milica Ilić-Dajović, i sin, dr Slobodan Dajović su matematičari, redovni profesori Beogradskog univerziteta.

Zbog svog entuzijazma i posvećenosti poslu često je biran na odgovorne funkcije. Bio je šef Katedre za matematiku Prirodno-matematičkog fakulteta u Beogradu, predsednik Društva matematičara Srbije, predsednik Saveza društava matematičara, fizičara i astronoma Jugoslavije. Za vanrednog člana Crnogorske akademije nauka i umetnosti izabran je 1981. godine, a za redovnog člana 1989. godine. Njemu lično je veoma drago bilo i priznanje u vidu zapisa na spomen-tabli poznatog Kurantovog instituta u Njujorku, gde je u spisku Kurantovih saradnika istaknuto i ime Vojina Dajovića.

Umro je u Beogradu 5. jula 1993. godine.

Priredio Vladimir Mičić

Preuzeto iz Spomenice 130 godina Matematičkog fakulteta